

V KS BRATOV BABNIK

Na zahodu nič novega, pa vendar le . . .

Deset let mineva odkar so se krajanje nekdanje krajevske skupnosti Dravljane na referendumu odločili za tri manjše krajevske skupnosti in ena od treh je KS Bratov Babnik, ki bo prihodnje leto praznovala svoj deseti jubilej. Več kot katerakoli krajevna skupnost je bila prav ta predmet številnih razprav. Na račun nekvadratne stanovanjske gradnje so bile, so še in še bodo žolčne razprave kajti sanacija poteka prav po polževo, čeprav stanovanj plačujejo polno stanarino, ki so jo takorekoč izsilile pristojne službe tako občine kot takratne občinske stanovanjske skupnosti.

Tuje grehe krajanje plačujejo še danes. Eden od teh so prav gotovo sredstva namenjena za zaklonišča, ki jih pravzaprav ni, ali pa so sploh neuporabna. Krajevna konferenca SZDL je na zadnji razširjeni seji predsedstva sprožila pobudo, da Svet omenjene krajevske skupnosti sproži delegatsko vprašanje, kam se pravzaprav slika ogromna sredstva, pod oznako „za zaklonišča“. Visoka cena ogrevanja na račun slabe gradnje, prepočasna sanacija, silijo tiste krajanje, ki svoje obveznosti do družbe urejajo disciplinirano, k treznejšemu razmišljanju, čakanje in potrebnost se bosta nekoga dne zila čez rob in kaj bo tedaj? Do tega koraka ni daleč, sploh pa ne v sedanjih razmerah!

Dobra tretjina prebivalstva omenjene krajevske skupnosti sestavljajo krajanje, ki so se priselili iz drugih republik. Z gotovostjo lahko trdim, da je sožitje med krajanje na primerni ravni, razen posameznih izjem. Izjeme pa so tudi drugod, vendar le-tem vprico zadnjih dogodkov v Jugoslaviji bomo morali posvečati več pozornosti!

Slednje pa je tudi povod za to pisanje. Dogodki v SAP Kosovo in sploh v Jugoslaviji so vznemirili tudi tiste, ki jim je bila politika doslej postranska stvar, toda spoznali so, da jih politika, pa naj bo takšna ali drugačna, spremlja na slehernem koraku: v trgovini, na cesti, v avtobusu. Tudi znanim mitingom bi nekateri radi zaploskali, pa jim žal za to ne bo dana priložnost!

Med pogovorom vodstev družbenopolitičnih organizacij omenjene krajevske skupnosti, je nedavno tega vznikla ideja, čeprav dobronamerna, da bi pripravili zbor krajanov v znamenju sožitja med krajanje. Toda, do zdaj še ne na pojasnjen način, je priculjala na dan informacija, da se pač nekaj pripravlja. Posamezniki, ki jim znana stališča Slovenije do zborovanja in mitingov in posebnim ukrepom niso po volji, so si zbor krajanov zamišljali po svoje! Izkušnje iz ene od kandidacijskih konferenc so narekovale trezen premislek. Čeprav gre za posameznike, vztrajne nergače, bi se kaj lahko takšen zbor, čeprav dobronameren, drugače razpletel.

Jože Čurin

V PREMISLEK

Težave govornega in pisnega izražanja

V prejšnji številki Tribune sem zasludila članek, ki poudarja problem govora pri predšolskih in šolskih otrocih.

Mislím, da je to zelo pomembna tema, o kateri bi se moralo več razpravljati.

Ne zavedamo se, kako važno je, da se z otrokom že od vsega začetka veliko pogovarjamo.

Zmotno je mišljenje, da otrok, ki obiskuje vrtec, potrebuje manj pogovora v domačem krogu. Otroci se sicer med seboj dosti pogovarjajo, a po svoje! Precej besed še ne znajo pravilno izgovoriti, mnogi uporabljajo narečja.

Vzgojiteljice pa imajo številne prevelike skupine, zato se ne morejo dovolj posvetiti posameznikom. Tako pa se največkrat vključujejo v pogovor živahnosti in pogumnejsi, ki imajo prav gotovo večjo prednost komuniciranja z odraslimi, kot pa plahi in vase zaprti otroci. Taki še posebno potrebujejo pogovor s starši.

Ne zadostujejo pa le pogovori med starši in otroki. Otroci se morajo vključevati tudi v širše družbeno okolje, kjer vedno kaj novega izvedo.

Že predšolskega otroka moramo začeti postopoma navduševati za branje knjig. Na žalost pa mnogim prvošolcem povzroča branje prave muke in odpor do šole. Veliko otrok ni prineslo v šolo nikakršnih spodbud iz družinskega

okolja: staršev niso videli nikoli pri knjigah ali pa le redkokdaj, knjižne police so bile dokaj prazne, starši niso pazili na pravilno izražanje . . .

Ves dan pa so sedeli pred televizijskim ekranom in spremljali tako primerne kot neprimerne oddaje.

Otroci, ki so bili že v ranem otroštvu prikrajšani za komuniciranje v družinskem in družbenem okolju, bodo imeli tudi kasneje večje težave pri vzpostavljanju stika in vključitvi v debato z ljudmi okrog sebe.

Govorno izražanje pa seveda sovpadá s pisnim. Zelo malo ljudi je kos slovnici pravilom. Človek se kar zgrozi, ko v preprostem obvestilu manjkajo večje ali so zapisane napačno! Da ne govorimo o pravopisnih in jezikovnih pomanjkljivostih . . .

Prav bi bilo, da bi otroci napisali že v osnovni šoli čim več spisov. Le tako bi se naučili pravilnega pisnega izražanja. Važno so spodbude in ustvarjalnost učiteljev, a ne le slavstov, prav vseh učiteljev. Tudi starši bi morali vliči svojemu otroku ljubezen do materinega jezika.

V prvi vrsti pa bi se moralo v naše šole nameniti več ur predmetu slovenskega jezika!

Od vseh narodov v Evropi imamo Slovenci v osnovni šoli najmanj ur materinščine.

Vladimira Reje

Jubilejni zlet tabornikov v Medvodah — pred vrati

Prvih deset dni julija se bo ob Sorí v Medvodah zbralo predvidoma prek 2.500 otrok in mladine, članov taborniških odredov iz vse Slovenije. Poleg teh bodo sodelovali tudi predstavniki iz drugih republik in pokrajin, gostje iz Italije, Avstrije in Madžarske. Svoj prihod pa so napovedali tudi italijanski, nemški in angleški skavti, poljski harcerji in še nekateri drugi.

Deset dni bo izpolnjenih z bogato taborniško ponudbo aktivnosti, sodelovanja na pestrih tekmovanjih. Taborniki bodo lahko izkoristili bližino slovenske prestolnice za ogled kulturnih in zgodovinskih posebnosti mesta, obiskali bodo živalski vrt, bližnje planinske postojanke, muzeje, galerije . . .

Program so šišenski taborniki, kot organizatorji celotnega zleta, skrbno proučili in pripravljajo številne novosti, presenečenja. Za starejše pa so že pripravili zanimive provokativne okrogle mize o razvoju taborništvá pri nas, saj je zelo močno prisotna zamisel po vključevanju slovenske in jugoslovanske taborniške organizacije v mednarodno skavtsko gibanje s sedežem v Ženevi. Za slednje pa niso vsi navdušeni, saj prenekateri menijo, da je jugoslovanski taborniški program dosti naprednejši od skavtskega, ki je v osnovi še vedno iz leta 1907.

Šišenski taborniki bodo postavili celotno naselje, ustrezne objekte za 10-dnevno bivanje, taborne objekte od sanitarij do športnih igrišč. Bivanje bodo popestrili z družabnim, kulturnim, športnim oziroma s klasičnim taborniškim programom. Šiškarji in ostali Ljubljančani pa bodo imeli možnost ogledati si taborniško slovensko naselje vsak dan, kar doslej ni bila praksa na takih zborovanjih.

Ker X. ZLET TABORNIKOV SLOVENIJE poteka v naši občini, bomo o tem še obširneje poročali. Šišenski taborniki pa že sedaj vabijo mlade in mlajše, da se jim pridružijo in поблиže spoznajo pestro in bogato taborniško življenje pod platnemi strehami.

ST

NOVE OZNAKE TABORNIKOV V ŠIŠKI

Te dni so dobili taborniki ČETE VAT v krajevni skupnosti Dolomitski odred svoj prvi naštek. To je redkost, zato velja temu dogodku odmeriti vrstico več. Tri dijakinje Vera, Alenka in Tanja so lani ustanovile novo taborniško enoto v omenjeni krajevni skupnosti, kjer se samo na Brilejevi ulici dobesedno tare otrok, ki nimajo kam. Taborniki imajo svoje prostore, ki jih sami urejajo, se v

njih sestajajo in jih kar dobro izkoriščajo. Oznake so ustanoviteljice same sestavile, pa je že po tej prvini zanimiva. Tiskana je v več barvah, na plastificiranem platnu s posebnimi barvami, ki jih pranje ali sonce ne uniči.

Tudi odred Rožnik je razdelil vse stare oznake in nekaj mesecev čakal na nove. Nova oznaka je nekoliko drugačna od dosedanjih naštekov, ki so jih tiskali že do leta 1960. dalje. Večbarvna oznaka predstavlja stiliziran vhod v prvi samostojni tabor tega šišenskega odreda, sicer pa indijanski tip šotora grafično dopolnjuje prostor in hkrati simbolizira osnovni tabornikov pripomoček, ko živi v naravi. Oznaka je tiskana s tekstilnimi barvami na modri osnovi, napis in šotor so beli, zvezdice rdeče, vhod ru-

men, trava zelena, bel napis pa je na temno modri osnovi. Oznaka sodi med lepše med taborniški simboli.

ST

KLEPET OB KAVICI

s pesnico Milo Vlašič-Gvozdić

Jaz sem

potnik,
voznik,
gledalec,
sanjač,
pevec,
borec,
žena
in človek - v teku.
Vrata bivanja.

Vsak dan
mi je lepši
moja misel
postaja velika.
Prinašam molitev
vesti.
Ne vznemirja me
premik časa.

Gradim sebe
iz okroglih
zrcne samote.

Dogodki, ki so se vrstili v tem mesecu, so me spodbudili k razmišljanju o jugoslovanskem sožitju, o vlogi ženske pri nas, njenem ustvarjalnem duhu in delu, o vrednotah človečnosti, etičnosti in predvsem svobodi. In ko sem iskala mojega prvega sogovornika za to novo rubriko KLEPET OB KAVICI, ob prebiranju navedenih verzov, izbor ni bil težaven.

Dnevna soba — knjige, ki se šibijo na policah, rokopisi, slike, skulpture, rože in prijetna sodobna glasba. Literarni nokturno sredi dopoldneva, bi lahko rekli.

Mila Vlašič—Gvozdić, kdo ste pravzaprav?

„V Ljubljano sem prišla iz Hercegovine, točneje iz Mostarja pred več kot tridesetimi leti. Rasla sem ob toplem ognjišču svojih staršev med štirimi brati in

mного starejšo sestro. Oče je bil moj veliki učitelj in duhovni vodja, ki mi je vžil ljubezen do poezije, saj me je vzgajal v duhu bogatih ljudskih rekov in pregovorov, ki so postali moto mojega življenja.“

Ko iščem poti, / hodim po skrih /
stezicah, / po katerih si nas / vodil . . .
(Pogovor z očetom)

Čeprav je pesnica hercegovskega rodu, se je povsem vrasla v naše okolje. V njem je kot pravi, pognala korenine. Naša dežela ji je postala drugi dom. V Ljubljani je študirala romanistiko in slavistiko, se zaposlila kot profesor na pedagoški akademiji in ustvarila družino.

„Moj najsrečnejši dan je bil, ko sem svetu podarila novo življenje. Veste, zelo sem si želela otroka, a narava mi ni bila najbolj naklonjena. Vendar z voljo, vztrajnostjo, z ljubeznijo in požrtvovalnostjo, ki nam danes žal manjkajo na vseh ravneh, sem uspeła.“

Prva njena zbirka UČINILO MI SE, DA SU ZVIJEZDE, je izšla leta 1969 v Mostarju, druga DIH ZEMLJE HERCEGOVSKE je italijanščini pred petimi leti v Neaplju, tretjo PESMI ZA PRIJATELJE, pa imamo zdaj v slovenščini v bibliofilski izdaji in z avtoričnim rokopisom — Da se mi dan ne razjoče / Tečem s srcem Neretve in Soče.

Mila, kaj vam pomeni pesem?

„Pesem je sestavni del mojega življenja, je topel intimni svet, v katerem iščem izhod iz vsakdanosti. A nisem pesnik, ki živi v oblakih, ograjen od resničnega sveta. Meni se porajajo verzi, ko kuham, perem, šivam, pletem in da ne naštevam še.

Predvsem izhajam iz narave. Namreč ljubim njeno

čistost, samotne poti in predvsem njene visoke gore. Lani se mi je izpolnila ena izmed mojih največjih želja, povzpela sem se na Triglav. Dotaknila sem se njegovih najvišjih skal, da bi ga še bolj razumela.“

A mimo poglavitnih vendarle ne smemo. V mislih imam vaše pedagoško delo. Odlični ste metodik in avtorica znanega učbenika za srbohrvaščino, ki so ga praktiki sprejeli tako kot malokatero podobno knjigo.

„Zelo rada imam svoj poklic, rada delam z mladimi, ker menim, da jim odmerjamo premalo časa. Živijo v zelo težkih časih, pa še učni načrti so na nekaterih področjih preobsežni. Zato jim treba pomagati doma in v šoli. Kot pedagog jim priporočam naj se vključijo v interesne dejavnosti, kjer lahko koristno uporabijo svoje umske, čustvene in fizične sposobnosti. Ko odrastejo, bodo s tem pridobljenim znanjem še bolj srečni in zadovoljni, kajti naša domovina bo potrebovala bolj kot kdajkoli prej zdrave, izobražene, ustvarjalne in pokončne ljudi.“

Da ob koncu najinega pogovora strnem vaše misli. Vi še kako doživljate ta naš vsakdan, ki pa žal ni niti najmanj rožnat? Delovne vne me ni, prevladuje le še brezumje.

„Ja, res je, a upanje vendarle obstaja. In, če sva najin pogovor začeli z verzi, pa ga še skleniva.“

RESNICA SE JE IZGUBILA

Iščem jo
iščem
nekje jo bom
našla
moje srce je
vseved.

Vera Vogrinčič

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Težave s črko R

V našem Zdravstvenem domu opravljamo sistematske preglede 3-letnih otrok. Sistematski pregled vključuje pregled pri zdravniku, zobozdravniku, psihologu, laboratorijski pregled in po potrebi ali želji posvet in pregled pri logopedu.

V tem obdobju je govor triletnega otroka še neizdelan, nepopoln, vsi glasovi še niso pravilno osvojeni. Velik problem, ki ga izpostavljajo starši pri govoru svojega otroka je osvajanje glasu R.

Nekateri otroci osvojijo glas R mimogrede, nekje med drugim in tretjim letom starosti. Pri velikem številu otrok pa poteka razvoj tega glasu v dveh fazah. Najprej ga otrok zamenjuje z glasom L oziroma J, ki kasneje spontano preide v pravilno obliko. Pogostejša je zamenjava z glasom L, drugačno pozornost pa posvečamo otroku, ki zmanjuje glas R z glasom J. V tem primeru največkrat otrok ne more izgovoriti tudi glasu L. To potrebuje zgodnjo terapijo pri logopedu.

Vendar ni vedno tako. Lahko se zamenjava z glasom L podaljšuje še v šesto ali celo v sedmo leto otrokove starosti. To pa začne motiti starše in nezadnje tudi otroka. Otrok se ne vključuje več sproščeno v svojo sredino. Včasih se celo izogiba pogovoru in se zapre v sebe.

Lahko pa otrok glas R pogrkuje ali ga kako drugače popači. Starši takšno izreko dopuščajo, saj se jim zdi, da otrok samo bolj poudarja glas R, ali pa imajo tudi sami podobne težave in so se nanje že popolnoma navadili. Pogosto se tudi otrok ne zaveda pogrkovanja, dokler ga na to ne opozorijo drugi otroci ali nekdo iz njegove širše sredine. Organski vzroki za nastanek tvorstne težave so: kratka podjezična vez, veliki mandeljni, povečana žrelnica, nepravilno oblikovan jezik (koničast jezik), nepravilno oblikovano nebo, slabša gibljivost jezika in drugih organov, ki sodelujejo pri govoru. V teh primerih je potreben pregled že prej pri zdravniku - specialistu.

Vaje, ki jih priporočamo za boljše gibljivost jezika in ustnic so preproste. Otrok naj oponaša brnenje motorja (ustnice tresemo brrrrrr). Ko otrok zna „voziti motor“, „vozimo letalo“. Pri tem damo jezik med ustnici in potresemo z izdišnim zrakom. V naslednji vaji naj otrok naglo premika jezik med ustnicami (bl, bl, bl). Za boljše gibčnost jezika naj otrok iztegne jezik čim dlje iz ust, jezik premika levo, desno (posnemanje nihanja ure), jezik vrtil pred zobni (posnemamo, kako si živali umivajo zobe).

Na splošno velja, da je popolnoma normalno, če otrok do petega leta in pol glas R zamenjuje z glasom L. Po tem obdobju pa otrok nujno potrebuje logopedsko obravnavo.

Zdravstveni dom Šiška
Otroški dispanzer — mentalno-higienski oddelek
Irena Pakiž, logoped

Ob 90-tem rojstnem dnevu IVE BETTETO

članice DU Koseze.

Pregovor pravi, da ni nikoli prepozno, pa se tega oprijemamo tudi mi, ker iz tehničnih razlogov ta objava ni uspela prej.

Dne 25. decembra 1989 smo na njenem domu, Kmečka pot 32, obiskali tov. Ivo Betteto s skromnim šopkom nageljnov in rožmarina. Presenetili smo jo, vesela in pristrčna nas je sprejela in tudi nam je bilo prijetno.

Teško življenje tudi njej ni prizaneslo, po nekaj letnem učiteljevanju se je leta 1921 poročila z Evgenom Bettetom, knjigovodjem Trboveljske premogopne družbe in zelo znanim športnikom Ljubljane.

Med 2. svetovno vojno je z možem, borcem OF in sinovoma Evgenom in Milanom pomagala pri pripravah sanitetnega materiala za partizane. Mož Evgen je tik pred koncem vojne umrl v taborišču Dachau. Tudi sinova so kot aktivista OF preganjali in Milana celo odpeljali na prisilno delo v Nemčijo. Tovaršica Iva je pridno pošiljala pakete internirancem v razna taborišča, za kar so ji prav gotovo hvaležni še danes.

Po vojni se je vključila v družbenopolitične organizacije, prevajala je in učila mlade tuje jezike.

V Kosezah biva že dve desetletji, pa ji želimo, da bi med nami še vedno čila in zdrava dočakala še vrsto let!

Društvo upokojencev Koseze
S. Novak